

(2e)
602-52

Samenvatting Voorontwerp *landinrichtingsplan*

Enter

dienst landelijk gebied

voor ontwikkeling en beheer

P 602- 52

(2e ex)

Ruilverkaveling

Enter

Beknopte uitgave:

**VOORONTWERPPLAN
*MILIEU-EFFECTRAPPORT***

U bent aan zet

Met ruilverkaveling willen we een betere situatie bereiken voor de landbouw, de natuur, het landschap, de openluchtrecreatie en het milieu in Enter. Als landinrichtingscommissie hebben we daarvoor van elkaar verschillende "praatplannen" opgesteld. Ze zijn beschreven in het rapport: "het voorontwerpplan met milieu-effectrapport voor de ruilverkaveling Enter". Deze brochure is hiervan een samenvatting.

De plannen zijn nog geen kant en klare plannen; ze geven de hoofdlijnen aan. Voordat we ze verder gaan uitwerken willen we graag weten wat u van de plannen vindt. Wij vragen uw mening over zowel de verschillende plannen als de onderdelen ervan. Met uw reactie gaan we het voorontwerpplan uitwerken tot het ontwerpplan. Dit is het plan waarover u naar verwachting in 2001 kunt stemmen. Om u in de gelegenheid te stellen uw mening te geven, houden we een aantal voorlichtings- en inspraakbijeenkomsten. De data en de plaats staan vermeld in deze brochure. U bent dus nu aan zet.

Melkveehouderij belangrijk in Enter; achtergrond A1.

Samenstelling van de landinrichtingscommissie

De heer A.J. Egberts, namens de gemeenten, voorzitter;

De heer G.W.H. Tijink, namens de landbouw, plaatsvervangend voorzitter;

Mevrouw D. Horstman-Pek, namens de landbouw;

De heer G.E.J. Busger op Vollenbroek, namens de landbouw;

De heer E.A. de Wilde, namens de landbouw;
De heer F.S.F. de Lange, namens natuur en milieu;
De heer J.H. ter Balkt, namens het waterschap Regge en Dinkel.

Hoe ziet het gebied er nu uit ?

De ruilverkaveling Enter ligt ter weerszijde van de Boven Regge en omvat gronden gelegen rond Enter en Ypelo en in het Enter- en Deldenerbroek. De oppervlakte bedraagt circa 4400 ha.

Het westelijke deel ligt op een stuwwal met de Enter Es. Deze gaat over in het beekdal van de Boven Regge. Het oostelijke deel bestaat uit een dekzandvlakte met kopjes en laagten. In deze laagten stromen van zuidoost naar noordwest beken. De grondwaterstanden kunnen in de laagten tot vlak onder het maaiveld stijgen en op de kopjes en stuwwal diep wegzakken.

Het gebied Enter wordt gekenmerkt door meerdere landschapstypen. De belangrijkste zijn het essen- en het kampenlandschap en in samenhang daarmee het beekdal- en matenlandschap. Het grootste gedeelte van het gebied is in gebruik als grasland. De voorkomende akkerbouw is in hoofdzaak snijmaïs. In het gebied liggen 240 agrarische bedrijven. Circa 60% hiervan wordt gerekend tot de grotere bedrijven. Hun gemiddelde bedrijfsgrootte is 19 ha.

Nabij Ypelo ligt het waardevolle natuurgebied Het Mokkalengoor. Dit is een moerasgebiedje. In het gebied zijn voorts de beken met de vochtige beekdalen van belang voor de natuur. Vanwege de grote variatie in begroeiing, vochtigheid, bodemtype en hoogtes is het kleinschalige kampenlandschap van het Deldener- en Enterbroek rijk aan broedvogels, amfibieën en vlinders.

Het noordoostelijke deel ligt op de overgang van het stedelijk gebied naar het landelijk gebied.

Met name de zandwinplas in de Leemslagen is van belang voor het recreatief gebruik vanuit de stad Almelo. De vele verharde en onverharde platelandswegen in het gebied alsmede het Twentekanaal (zijtak naar Almelo) bieden mogelijkheden voor recreatief medegebruik.

Boven Regge bij instroom Twickelervaart

Wat willen wij bereiken binnen de randvoorwaarden?

Met de plannen willen we de inrichting van het landelijk gebied van Enter verbeteren. Dat geldt zowel voor de landbouw als voor de natuur, het landschap, de recreatie en het milieu. Wij zijn niet geheel vrij in het opstellen van plannen. Het provinciaal bestuur heeft ons enkele randvoorwaarden meegegeven. Wij moeten 263 ha nieuwe natuurgebieden inpassen en de Doorbraak, als belangrijke schakel van de Laaglandregge, realiseren langs de Bornerbroekse waterleiding. Hiermede rekening houdend willen we samengevat het volgende bereiken:

- een duurzame en renderende landbouw door verbetering van de verkaveling, waterbeheersing en ontsluiting en bieden van aanvullende inkomensmogelijkheden;
- een betere milieukwaliteit voor water en bodem;
- realisering en inrichting van nieuwe natuurgebieden en verbetering van de samenhang tussen natuurgebieden door o.a. aankoppeling en een natuurlijker inrichting van beken;
- retentie van water binnen de nieuwe natuurgebieden in samenhang met de aanleg van de Doorbraak.
- herstel en ontwikkeling van het landschap langs beken en in het Enter- en Deldenerbroek;
- het realiseren en inrichten van een landschapspark als uitloopegebied voor het dorp Enter;

- verbetering van de leefbaarheid voor bewoners en gebruikers van het gebied;
- vergroten van de mogelijkheden voor fietsen, wandelen, paardrijden en varen.

Hoe zien de plannen eruit ?

Uitgaande van gebiedsbeschrijving, de randvoorwaarden, de resultaten van de met u gehouden discussiebijeenkomsten en wat we bereiken willen, hebben we twee alternatieve plannen in hoofdlijnen uitgewerkt.

Dit zijn:

- * het planalternatief Reggedal.
- * het planalternatief Deldenerbroek;

De twee planalternatieven verschillen op een aantal onderdelen duidelijk van elkaar. Met het provinciaal bestuur hebben we intensief overleg gevoerd over de locatie van de nieuwe natuurgebieden. Wij hebben toestemming gekregen om een alternatief te ontwikkelen. Dit onder de voorwaarde dat zowel de kwantiteit als de kwaliteit van de natuurwaarden in beide planalternatieven gelijk dienen te zijn. Daarnaast verschillen de planalternatieven van elkaar ten aanzien van de landschappelijke vormgeving, de mogelijkheden tot retentie van water en de mogelijkheden voor de landbouw om een aanvullend inkomen te verwerven uit het beheer van natuur en landschap. Ook zijn er duidelijke overeenkomsten. De belangrijkste daarvan is de Doorbraak met een breedte van 25 meter. In beide alternatieven ligt deze over de Bornerbroekse waterleiding.

Over de aanleg van een ecologische verbindingzone langs de Doorbraak is het volgende met de provincie afgesproken:

- a. de ecologische verbindingzone met een breedte van 2x25 m wordt aangelegd als er door grondverwerving voldoende ruimte is vrij te maken langs de Bornerbroekse waterleiding vóór het plan van toedeling. Is dat niet het geval, dan vervalt de ecologische verbindingzone;
- b. een budgetverhoging van 4 miljoen gulden voor het ruilverkavelingsgebied;
- c. een verhoging van de taakstelling ten aanzien van de grondverwerving met 40 ha ten behoeve van de verbetering van de landbouwstructuur in het gehele gebied.

In het planalternatief Reggedal wordt het totaal aan maatregelen en voorzieningen beschreven; in het planalternatief Deldenerbroek alleen de verschillen ten opzichte van het planalternatief Reggedal.

Naast deze twee planalternatieven hebben we in het rapport: "voorontwerpplan-/milieu-effectrapport voor de ruilverkaveling Enter" ook nog de autonome ontwikkeling (Nulalternatief) en het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) opgenomen. Het nulalternatief is de toekomstige situatie zonder ruilverkaveling en het MMA is het plan met de meest milieuvriendelijke maatregelen. Voor de leesbaarheid laten we het Nulalternatief en het MMA in deze samenvatting verder buiten beschouwing.

Planalternatief Reggedal:

In het planalternatief Reggedal worden de huiskavels van de landbouwbedrijven vergroot en het aantal veldkavels verminderd door uitruil van gronden. Daarvoor worden kavelinrichtingswerken uitgevoerd. Ook streven we in dit plan de verplaatsing of uitplaatsing van 10 boerderijen na om een nog betere verkavelingssituatie te bereiken en de hoge gronddruk te verminderen. Plaatselijk worden ook de ontsluiting en de waterbeheersing verbeterd.

Wij hebben in dit plan ook de mogelijkheid voor particulier natuurbeheer opgenomen. Particuliere grondeigenaren kunnen binnen een deel van de nieuwe natuurgebieden percelen landbouwgrond om niet laten inrichten als natuurterrein op basis van een overeenkomst. Zij behouden het eigendom en ontvangen een vergoeding voor de waardedaling en voor het beheer.

Ook worden de mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer in dit planalternatief vergroot. Agrariërs kunnen voor in totaal 207 ha beheersovereenkomsten afsluiten in een gebied met een grotere oppervlakte. Dit wordt de "ruime jas" toepassing genoemd. Agrarisch natuurbeheer houdt in, dat het beheer van landbouwpercelen mede wordt afgestemd op de aanwezige natuurwaarden. De agrariërs ontvangen daarvoor een vergoeding. De hoogte van de vergoeding is afhankelijk van het gewenste beheer m.a.w. een vergoeding voor opbrengstderving.

Het plan voorziet in de verwerving en inrichting van de nieuwe natuurgebieden. Dit betreft een oppervlakte van 263 ha, waarvan 63 ha reservaat-

en 200 ha natuurontwikkelingsgebieden.

Hiervan zijn 33 ha reservaat- en 68 ha natuurontwikkelingsgebieden gelegen in het Deldenerbroek; 30 ha reservaat- en 122 ha natuurontwikkelingsgebieden in de beekdalen van de Boven Regge, Midden Regge, Eksosche Aa en Bornerbroekse waterleiding. De overige 10 ha natuurontwikkelingsgebieden liggen verspreid in het gebied o.a. langs de Twickelervaart. De oppervlakte aan nieuwe natuurgebieden in het Deldenerbroek (101 ha) wordt na verwerving en inrichting overgedragen aan de stichting Twickel en rond het Mokkelengoor (28 ha) aan het Staatsbosbeheer. De overige oppervlakte aan nieuwe

Midden Regge bij 't Ekso

natuurgebieden wordt, indien er geen belangstelling bestaat voor particulier natuurbeheer, na verwerving overgedragen aan de stichting Het Overijssels Landschap of Natuurmonumenten. Door particulier natuurbeheer zou de oppervlakte te verwerven natuurontwikkelingsgebieden minder kunnen worden.

De nieuwe natuurgebieden worden ingericht overeenkomstig de door de provincie aangegeven natuurdoeltypen. De te treffen maatregelen omvatten o.a. een verhoging van de waterstanden, afgraven van voedselrijke bovengronden en verwijdering van verontreinigde waterbodems. Als onderdeel van de ecologische hoofdstructuur (EHS) zijn in het plan twee ecologische verbindingzones opgenomen. De ene ligt met de Doorbraak langs de Bornerbroekse waterleiding en de andere langs de Twickelervaart. De nieuwe natuur- en landschapselementen vallen niet onder de milieuwetgeving m.a.w. ze leggen geen beperkingen op aan de ontwikkeling van de landbouwbedrijven.

In de Reggevisie van het waterschap Regge en Dinkel wordt een scheiding van landelijk en stedelijk water voorgestaan door de realisatie van een Laaglandregge en een Stadsregge. In het plan is de aanleg van de Doorbraak opgenomen als onderdeel van de Laaglandregge. De Doorbraak verbindt de Loolee met de Regge. Daarmede wordt zoveel mogelijk landelijk water bovenstrooms op de Regge gebracht. Om benedenstrooms hoge waterstanden bij piekafvoeren te voorkomen en landelijk water zo lang mogelijk vast te houden worden retentiegebieden aangelegd langs de Eksosche Aa, Midden Regge, Boven Regge en Bornerbroekse waterleiding. Om een "win-winsituatie" te bereiken worden de retentiegebieden gecombineerd met de natuurontwikkelingsgebieden langs deze beken. Ze beslaan een oppervlakte van 139 ha.

In het plan is voorts een natuurlijker inrichting van de beken opgenomen door verbreding, bodem-verhoging en een landschapsecologische versterking.

De herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen wordt vergroot. Het accent ligt daarbij op de landschapsecologische versterking van het dal van de Boven Regge; en daarnaast op een vernieuwing van het landschap in vooral het Enter- en Deldenerbroek door de aanplant van singels van 5 - 10 m breed. Dit laatste in verwevenheid met de landbouw. De singels worden daarbij op vrijwillige basis aangeplant langs perceels- en kavelgrenzen. De daarvoor benodigde grond kan in overbedeling worden toegedeeld tegen bosgrondwaarde. Voor het beheer kan in bepaalde gevallen een vergoeding worden gegeven. Ten oosten van Enter wordt een landschapspark aangelegd. In aansluiting daarop is in dit planalternatief een landschappelijke variant

Nieuwe Regge opgenomen. Dit houdt een koppeling in van Boven Regge met Entergraven bij Bullenaarshoek met een verlegging van de Entergraven ten oosten van het dorp Enter. De Nieuwe Regge wordt door aanplant van bosjes en singels en natuurontwikkeling met retentie van water een sterk landschapselement.

Om het gebied voor de bewoners en gebruikers aantrekkelijker te maken, worden fiets-, wandel- en ruitersporen aangelegd. Verder worden maatregelen getroffen om de verkeersveiligheid te verhogen en met name door de aanleg van vrijliggende verharde fietspaden langs belangrijke interlokale wegen. Dit zijn de Wierdense weg, de Goorse weg en de Ypeloweg/Leemslagenweg. De Lee wordt bevaarbaar gemaakt voor de Enterse Zomp en natuurlijker ingericht. Rond de voormalige vuilstort 't Rikkerink wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden waterbeheersingsmaatregelen te treffen om de nadelige milieueffecten op het grond- en oppervlaktewater op te heffen.

Enterse Zomp

Planalternatief Deldenerbroek

De door de provincie begrensde nieuwe natuurgebieden (reservaats-, natuurontwikkelingsgebieden) alsmede de begrensde beheersgebieden zijn als belangrijk uitgangspunt gehanteerd bij het opstellen van dit planalternatief. Dit leidt mede tot de volgende verschillen ten opzichte van het planalternatief Reggedal:

van de 263 ha aan nieuwe natuurgebieden worden 33 ha reservaats- en 121 ha natuurontwikkelingsgebieden verworven en ingericht in het Deldenerbroek; 30 ha reservaats- en 69 ha natuurontwikkelingsgebieden in de dalen van de Midden Regge, Eksosche Aa, Boven Regge en Bornerbroekse waterleiding. Verspreid over het gebied liggen de overige 10 ha natuurontwikkelingsgebieden. De natuurontwikkelingsgebieden in de beekdalen bestaan buiten de zgn. stapstenen (vlakken van beperkte omvang) uit stroken van 2x20m langs de beken.

Agrarisch natuurbeheer is mogelijk binnen de begrensde 207 ha beheersgebied. De nieuwe natuurgebieden in het Deldenerbroek worden na verwerving en inrichting overgedragen aan de stichting Twickel en rond het Mokkelengoor aan het Staatsbosbeheer. Dit beslaat een oppervlakte van resp. 154 en 28 ha.

Retentie van water is mogelijk binnen de reservats- en natuurontwikkelingsgebieden in de beekdalen m.a.w. binnen de stapstenen en stroken van 2x20m. De oppervlakte bedraagt 86 ha.

In dit planalternatief ligt het accent van de landschappelijke vormgeving van het gebied op de belangrijke structuurbepalende bepalende elementen. Dit zijn de beken. Langs alle beken worden meer of minder omvangrijke beplantingen aangebracht. Particulier landschapsbeheer wordt daarbij niet nagestreefd. De aanleg van een landschapspark ten oosten van het dorp Enter maakt geen deel uit van dit planalternatief evenmin als de landschappelijke variant Nieuwe Regge

Het planalternatief Reggedal heeft onze voorkeur.

Met dit planalternatief wordt naar onze mening het beste op integrale wijze vormgegeven aan alle belangen die er rond de Regge spelen. Dit betreft de belangen van de landbouw, de natuur, het water, het landschap en de recreatie in onderlinge samenhang.

Dorpsrandzone Enter met Entergraven

Wat kost het?

De kosten worden verdeeld over het Rijk, de Provincie, de Gemeenten, het Waterschap en de grondeigenaren. De totale kosten van de planalternatieven variëren tussen 39 en 43 miljoen gulden. Het Rijk betaalt hiervan ca 25 tot 29 miljoen. De gezamenlijke eigenaren betalen ca. 2,8 miljoen. Dit dient betaald te worden in de vorm van een landinrichtingsrente van 6 % gedurende 26 jaar. Gemiddeld komt dat neer op ca. f 54,- per ha cultuurgrond per jaar. Inmiddels worden in samenwerking met gemeenten enkele planonderdelen al bij voorrang uitgevoerd. Dit betreft:

- De Lee; het bevaarbaar maken van de Lee voor de Enterse Zomp tezamen met een natuurlijker inrichting;
- Koerdamsweg - Demmersweg; asbestoverlaging door asfaltering gecombineerd met de aanleg van een verhard fietspad; Daarnaast is het ons gelukt een opschuiver te vinden voor een door uitplaatsing vrijgekomen bedrijf.

Wij hebben het voornemen meer planonderdelen van het ruilverkavelingsplan al bij voorrang uit te voeren. Tevens zullen we bekijken welke mogelijkheden de komende reconstructiewet daartoe biedt.

Hoeveel grond is er nodig?

De benodigde grond voor de planalternatieven is circa 540 ha. Deze gronden worden nagenoeg geheel op vrijwillige basis verworven. Door de wettelijke korting komt circa 55 ha beschikbaar. De korting wordt gecompenseerd in grond of geld. Er is reeds ca. 150 ha verworven.

Wat zijn de effecten?

De twee planalternatieven voldoen in belangrijke mate aan de doelstellingen. In de beide planalternatieven wordt de duurzaamheid van de landbouw vergroot door een betere inrichting van het

Koerdamsweg

gebied. De planalternatieven verlagen de kostprijs met gemiddeld f 280.- per ha cultuurgrond per jaar. In beide alternatieven bestaat voor de landbouw de mogelijkheid een aanvullend inkomen te verwerven door particulier natuur- en landschapsbeheer en agrarisch natuurbeheer. De mogelijkheden in het planalternatief Reggedal zijn ruimer dan in het planalternatief Deldenerbroek. De nieuwe natuurgebieden worden in beide planalternatieven op een relatief snelle wijze gerealiseerd door aankoop en uitruil van grond en door het treffen van inrichtingsmaatregelen. In het planalternatief Reggedal ligt het accent op de Regge en in het planalternatief Deldenerbroek op het Deldenerbroek.

Deldenerbroek

In beide planalternatieven worden de beken natuurlijker ingericht en de waterkwaliteit verbeterd. De mogelijkheden tot retentie van water in combinatie met natuurontwikkeling zijn in het planalternatief Reggedal groter dan in het planalternatief Deldenerbroek. Ontwikkeling en versterking van het landschap heeft in beide planalternatieven in dezelfde omvang plaats. In het planalternatief Reggedal ligt het accent daarbij op het dal van de Boven Regge, het kleinschalige landschap in het oostelijke en zuidelijke deel van het gebied en op de dorpsrandzone ten oosten van Enter. In het planalternatief Deldenerbroek ligt het accent op de beken. De verbetering van de recreatie en leefbaarheid is in beide planalternatieven gelijk.

Voorlichting en inspraak

Wij willen nu graag uw reacties op de plannen horen. Daarvoor houden we zes voorlichtings-/inspraakbijeenkomsten. Wij hebben het gebied hiervoor ingedeeld in drie deelgebieden. U komt dan niet allemaal tegelijk. Dat biedt u en ons meer mogelijkheden voor een goede gedachtenwisseling. Bovendien kan de toelichting en de discussie wat meer toegespitst worden op uw deelgebied.

Per deelgebied kunt u kiezen uit een middag- of avondbijeenkomst.

Hierna staan de data en de plaats waar de voorlichtings-/inspraakbijeenkomsten worden gehouden.

Mocht u persoonlijk na deze bijeenkomsten nog behoefte hebben aan nadere informatie, dan kunt u terecht op één van beide zitdagen.

Van uw inspraakreacties wordt een inspraakverslag gemaakt. De inspraakreacties betrekken we bij het opstellen van het ontwerp-landinrichtingsplan. Dit plan wordt weer aan u voorgelegd. Uiteindelijk zal Gedeputeerde Staten het plan in stemming brengen. Naar verwachting kan er in het jaar 2001 door u worden gestemd.

Voorlichtings- en inspraakbijeenkomsten:

Waar: In het Hervormd Dienstgebouw,
Oude Pastoriestraat 3 te Enter.

Wanneer:

maandag 1 maart 1999 om 14.00 uur
voor het gebied ten zuiden van de A1;
maandag 1 maart 1999 om 20.00 uur
voor het gebied ten zuiden van de A1;
donderdag 4 maart 1999 om 14.00 uur
voor het gebied Ypelo/Enterbroek;
donderdag 4 maart 1999 om 20.00 uur
voor het gebied Ypelo/Enterbroek;
maandag 8 maart 1999 om 14.00 uur
voor het gebied ten westen van de
Regge en ten noorden van de A1;
maandag 8 maart 1999 om 20.00 uur
voor het gebied ten westen van de
Regge en ten noorden van de A1;

Zitdagen (voor individuele informatie): maandag 15 en dinsdag 16 maart 1999 van 09.30 uur tot 16.00 uur in het Hervormd Dienstgebouw, Oude Pastoriestraat 3 te Enter.

Uw inspraakreactie dient u vóór 16 mei 1999 te sturen aan: De Landinrichtingscommissie Enter
Postbus 10051
8000 GB Zwolle

Nadere informatie is te verkrijgen bij: het secretariaat van de Landinrichtingscommissie de heer L. van Dommelen en/of D.J. Leeuwerik van de Dienst Landelijk Gebied
tel. 038 - 4271223/4271999.

Het rapport "Voorontwerp Landinrichtingsplan/ Milieu-effectrapport" is verkrijgbaar bij het secretariaat van de Landinrichtingscommissie; ook liggen ze in de gemeentehuizen van Wierden, Almelo, Borne en Ambt Delden en Rijssen; het waterschapshuis van Regge en Dinkel, de bibliotheek in Enter en het kantoor van de Dienst Landelijk Gebied in Zwolle. Adres: Veemarkt 21, 8011 AH Zwolle.

Colofon

Dit is een uitgave van de Landinrichtingscommissie Enter

Postbus 10051, 8000 GB Zwolle, telefoon: 038 - 4271999, fax: 038 - 4271242

Samenstelling: Dienst Landelijk Gebied: - L. van Dommelen

Cartografie: Dienst Landelijk Gebied: - H. Bakker
- N. Eilers

Fotografie: Dienst Landelijk Gebied: - H. Bakker
Waterschap Regge en Dinkel
Mevrouw E. Ooms-Engbers, Enter

Tekeningen: Dienst Landelijk Gebied: - K. Kloosterman

Ontwerp en druk: Hoekman Genemuiden B.V.